www.prepp.in

prepp
Your Personal Exams Guide

Test Booklet Code & Serial No.
प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

C

Paper-II
EDUCATION

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ....
   (Name) ....
2. (Signature) ....
   (Name) ....

Seat No. [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]
(In figures as in Admit Card)

Seat No. ....
(In words)

OMR Sheet No. [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]
(To be filled by the Candidate)

APR - 70224

Time Allowed : 2 Hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **32** Number of Questions in this Booklet : **100**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.
   (A) (B) ● (D)
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. Use only Blue/Black Ball point pen.
11. Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
12. There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परीक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत 100 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्वीकारू नये.
   (*ii*) पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
   (A) (B) ● (D)
5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणाव्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
11. कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
12. चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

Prepp
Your Personal Exams Guide

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

Education
Paper II
शिक्षाशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes] **[Maximum Marks : 200**

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **शंभर (100)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Which of the following subjects is mostly useful in selecting the objectives ?
   (A) Performing Arts
   (B) Psychology
   (C) History
   (D) Physical Education

2. According to Bradfeld and Moredock, which of the following is the Level-I performance ?
   (A) Creating
   (B) Imitating
   (C) Explaining
   (D) Comparing

3. Competency based curriculum design especially emphasizes on ....
   (A) Mastery of knowledge
   (B) Mastery of understanding
   (C) Mastery of specific skills
   (D) Mastery of crafts

1. खालीलपैकी प्रामुख्याने कोणता विषय उद्दिष्ट्ये निवडित उपयोगाचा ठरतो ?
   (A) सादरीकरण कला
   (B) मानसशास्त्र
   (C) इतिहास
   (D) शारीरिक शिक्षण

2. ब्रॅडफेल्ड आणि मोरडॉक यांच्यामते, खालीलपैकी कोणती कामगिरी प्रथमस्तरीय आहे ?
   (A) सर्जन
   (B) अनुकरण
   (C) स्पष्टीकरण
   (D) तुलना

3. क्षमताधिष्ठित अभ्यासक्रम आराखडा विशेष करून .... वर भर देतो.
   (A) ज्ञानावर प्रभुत्व
   (B) आकलनावर प्रभुत्व
   (C) विशिष्ट कौशल्यावर प्रभुत्व
   (D) हस्तकलेवरील प्रभुत्व

www.prepp.in

4. According to the Kirkpatrick model of evaluation on which level we can measure the institutional outcomes ?
   (A) Level of Reaction
   (B) Level of Learning
   (C) Level of Transfer
   (D) Level of Results

5. Arrange the steps of thinking in their normal sequence :
   (*i*) Collecting relevant facts
   (*ii*) Testing the hypothesis
   (*iii*) Drawing conclusions
   (*iv*) Sensing a difficulty
   (*v*) Identifying the problem
   (*vi*) Formulating possible hypothesis

   Choose the most correct answer from the options given below :
   (A) (*v*)-(*i*)-(*vi*)-(*ii*)-(*iv*)-(*iii*)
   (B) (*v*)-(*iv*)-(*i*)-(*vi*)-(*ii*)-(*iii*)
   (C) (*iv*)-(*v*)-(*i*)-(*vi*)-(*ii*)-(*iii*)
   (D) (*i*)-(*vi*)-(*ii*)-(*v*)-(*iii*)-(*iv*)

4. किर्कपैट्रिक श्रेणीयुक्त मूल्यमापन प्रतिमानानुसार आपण कोणत्या स्तरावर संस्थात्मक निष्पत्तीचे मूल्यमापन करू शकतो ?
   (A) प्रतिक्रियात्मक स्तर
   (B) अध्ययन स्तर
   (C) संक्रमण स्तर
   (D) निकाल स्तर

5. विचार करण्याच्या पायऱ्या सामान्य क्रमाने लावा :
   (*i*) संबंधित तथ्ये संकलन
   (*ii*) परिकल्पनांची चाचणी
   (*iii*) निष्कर्षांची मांडणी
   (*iv*) आडचणीची जाणीव
   (*v*) समस्येची ओळख
   (*vi*) परिकल्पनांची निश्चिती

   खालील दिलेल्या पर्यायांतून अचूक उत्तर निवडा :
   (A) (*v*)-(*i*)-(*vi*)-(*ii*)-(*iv*)-(*iii*)
   (B) (*v*)-(*iv*)-(*i*)-(*vi*)-(*ii*)-(*iii*)
   (C) (*iv*)-(*v*)-(*i*)-(*vi*)-(*ii*)-(*iii*)
   (D) (*i*)-(*vi*)-(*ii*)-(*v*)-(*iii*)-(*iv*)

www.prepp.in
Prepp Your Personal Exams Guide

6. Arrange the factors of evaluation process in order to sequence :
   (*i*) Evidence on teaching-learning operations
   (*ii*) Evidence on factors affecting learning
   (*iii*) Evidence on pupil behaviour pertaining to objective
   (*iv*) Objectives

   Choose the correct answer from the options given below :
   (A) (*ii*)-(*i*)-(*iv*)-(*iii*)
   (B) (*iii*)-(*ii*)-(*i*)-(*iv*)
   (C) (*iv*)-(*i*)-(*iii*)-(*ii*)
   (D) (*i*)-(*ii*)-(*iv*)-(*iii*)

7. Arrange the affective categories in order to sequence :
   (*i*) Organization of a value system
   (*ii*) Reflection to a phenomenon
   (*iii*) Characterization by a value
   (*iv*) Receiving sensitivity to a phenomenon
   (*v*) Valuing belief in a phenomenon

   Choose the correct answer from the options given below :
   (A) (*iii*)-(*i*)-(*ii*)-(*iv*)-(*v*)
   (B) (*iv*)-(*iii*)-(*i*)-(*ii*)-(*v*)
   (C) (*iv*)-(*ii*)-(*v*)-(*i*)-(*iii*)
   (D) (*iii*)-(*iv*)-(*ii*)-(*v*)-(*i*)

6. मूल्यमापन प्रक्रियेचे घटक योग्य त्या क्रमाने लावा :
   (*i*) अध्ययन-अध्यापन प्रक्रियेचे पुरावे
   (*ii*) अध्ययनावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे पुरावे
   (*iii*) उद्दिष्टांशी संबंधित विद्यार्थ्यांचे वर्तन दर्शविणारे पुरावे
   (*iv*) उद्दिष्ट्ये

   खाली दिलेल्या पर्यायांतून अचूक उत्तर निवडा :
   (A) (*ii*)-(*i*)-(*iv*)-(*iii*)
   (B) (*iii*)-(*ii*)-(*i*)-(*iv*)
   (C) (*iv*)-(*i*)-(*iii*)-(*ii*)
   (D) (*i*)-(*ii*)-(*iv*)-(*iii*)

7. खालील भावनात्मक श्रेणी क्रमाने लावा :
   (*i*) मूल्यव्यवस्थेचे संघटन
   (*ii*) भवतालावरील प्रतिक्रिया
   (*iii*) मूल्याधिष्ठित गुणवर्णन
   (*iv*) भवतालातील संवेदनांची प्राप्ती
   (*v*) भवतालजन्य विश्वासांचे मूल्यकरण

   खालील दिलेल्या पर्यायांतून अचूक उत्तर निवडा :
   (A) (*iii*)-(*i*)-(*ii*)-(*iv*)-(*v*)
   (B) (*iv*)-(*iii*)-(*i*)-(*ii*)-(*v*)
   (C) (*iv*)-(*ii*)-(*v*)-(*i*)-(*iii*)
   (D) (*iii*)-(*iv*)-(*ii*)-(*v*)-(*i*)

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

8. Arrange the factors of the cone of curriculum in order to sequence :

(*i*) Fused

(*ii*) Core curriculum

(*iii*) Correlated

(*iv*) Broad fields

(*v*) Activity curriculum

(*vi*) Disciplinary

Choose the most correct answer from the options given below :

(A) (*ii*)-(*iii*)-(*v*)-(*i*)-(*iv*)-(*vi*)

(B) (*iii*)-(*iv*)-(*ii*)-(*v*)-(*vi*)-(*i*)

(C) (*iv*)-(*v*)-(*ii*)-(*iii*)-(*i*)-(*vi*)

(D) (*v*)-(*ii*)-(*iv*)-(*i*)-(*iii*)-(*vi*)

9. Which of the following are the general principles in selecting learning experiences ?

(*i*) Opportunity to practice

(*ii*) Student's satisfaction

(*iii*) Students involvement

(*iv*) Teacher's attitude

(*v*) Environmental demand

Choose the most correct answer from the options given below :

(A) (*i*), (*ii*) and (*iii*) only

(B) (*ii*), (*iii*) and (*iv*) only

(C) (*iii*), (*iv*) and (*v*) only

(D) (*i*), (*ii*) and (*v*) only

8. अभ्यासक्रम शंकूचे भाग योग्य क्रमाने लावा :

(*i*) मिश्रित

(*ii*) गाभा अभ्यासक्रम

(*iii*) सहसंबंधित

(*iv*) विस्तृत क्षेत्र

(*v*) कृतियुक्त अभ्यासक्रम

(*vi*) विद्याशाखीय

खालील पर्यायांतून अचूक उत्तर निवडा :

(A) (*ii*)-(*iii*)-(*v*)-(*i*)-(*iv*)-(*vi*)

(B) (*iii*)-(*iv*)-(*ii*)-(*v*)-(*vi*)-(*i*)

(C) (*iv*)-(*v*)-(*ii*)-(*iii*)-(*i*)-(*vi*)

(D) (*v*)-(*ii*)-(*iv*)-(*i*)-(*iii*)-(*vi*)

9. खालीलपैकी अध्ययन अनुभव निवडीचे सामान्य तत्त्वे कोणती आहेत ?

(*i*) सरावाची संधी

(*ii*) विद्यार्थ्यांचे समाधान

(*iii*) विद्यार्थ्यांचा सहभाग

(*iv*) शिक्षकांचा दृष्टिकोन

(*v*) पर्यावरणीय मागणी

खालील पर्यायांतून अचूक उत्तर निवडा :

(A) (*i*), (*ii*) आणि (*iii*) फक्त

(B) (*ii*), (*iii*) आणि (*iv*) फक्त

(C) (*iii*), (*iv*) आणि (*v*) फक्त

(D) (*i*), (*ii*) आणि (*v*) फक्त

www.prepp.in
Prepp Your Personal Exams Guide

10. Which of the following are the stages of selecting content ?
    (*i*) Topics selection
    (*ii*) Basic ideas selection
    (*iii*) Specific content selection
    (*iv*) Sampling of the content
    (*v*) Processing content
    Choose the correct answer from the options given below :
    (A) (*i*), (*ii*) and (*iii*) only
    (B) (*ii*), (*iii*) and (*iv*) only
    (C) (*iii*), (*iv*) and (*v*) only
    (D) (*iv*), (*v*) and (*i*) only

11. Prediction is one of the .... of research as scientific activity.
    (A) Aims
    (B) Types
    (C) Source
    (D) Feature

12. The research which is done for human welfare, animal welfare and plant welfare is called ....
    (A) Historical research
    (B) Applied research
    (C) Fundamental research
    (D) Action research

13. The research which is designed to solve practical problem of the modern world, rather than to acquire knowledge for knowledge's sake is called ....
    (A) Fundamental research
    (B) Applied research
    (C) Action research
    (D) Historical research

10. खालीलपैकी कोणती आशय निवडीचे टप्पे आहेत ?
    (*i*) विषय निवड
    (*ii*) पायाभूत संकल्पना निवड
    (*iii*) वैशिष्ट्येपूर्ण आशय निवड
    (*iv*) आशयाची नमूना निवड
    (*v*) आशयाची प्रक्रिया
    खालीलपैकी पर्यायांतून अचूक उत्तर निवडा :
    (A) (*i*), (*ii*) आणि (*iii*) फक्त
    (B) (*ii*), (*iii*) आणि (*iv*) फक्त
    (C) (*iii*), (*iv*) आणि (*v*) फक्त
    (D) (*iv*), (*v*) आणि (*i*) फक्त

11. भविष्यवाणी ही वैज्ञानिक क्रियाकलाप म्हणून संशोधनातील एक .... आहे.
    (A) ध्येय
    (B) प्रकार
    (C) स्रोत
    (D) वैशिष्ट्य

12. मानव कल्याण, प्राणी कल्याण आणि वनस्पती कल्याणासाठी जे संशोधन केले जाते त्याला .... असे म्हणतात.
    (A) ऐतिहासिक संशोधन
    (B) उपयोजित संशोधन
    (C) मूलभूत संशोधन
    (D) कृती संशोधन

13. जे संशोधन ज्ञानासाठी ज्ञान मिळविण्यापेक्षा आधुनिक जगाच्या समस्या सोडविण्यासाठी केले जाते त्याला .... असे म्हणतात.
    (A) मूलभूत संशोधन
    (B) उपयोजित संशोधन
    (C) कृती संशोधन
    (D) ऐतिहासिक संशोधन

www.prepp.in

14. The .... technique is the most commonly used technique specially in studies relating to behavioural studies.
    (A) Observation
    (B) Interview
    (C) Questionnaire
    (D) Projective

15. Thematic Appreciation Test is a .... technique.
    (A) Word association
    (B) Sentence completion
    (C) Story completion
    (D) Pictorial technique

16. The .... is a statistical measure used in the context of sampling analysis for comparing a variance to a theoretical variance.
    (A) ANOVA
    (B) chi-square test
    (C) z-test
    (D) t-test

17. The .... refers to the process of selecting, focusing, simplifying, abstracting and transforming the data that appear in written up field notes or transcriptions.
    (A) Analytical induction
    (B) Triangulation
    (C) Constant comparison
    (D) Data reduction

14. .... तंत्र हे विशेषत: वर्तणुकीच्या अभ्यासाशी संबंधित अभ्यासांमध्ये सर्वाधिक वापरले जाणारे तंत्र आहे.
    (A) निरीक्षण
    (B) मुलाखत
    (C) प्रश्नावली
    (D) प्रक्षेपित

15. थीमॅटिक ॲप्रिसिएशन चाचणी हे .... तंत्र आहे.
    (A) शब्दसंगती
    (B) वाक्यपूर्ती
    (C) कथापूर्ती
    (D) चित्रमय

16. जे सांख्यिकीय माप सैद्धांतिक प्रसरणाशी प्रसरणाची तुलना करण्यासाठी नमुनाविश्लेषणाच्या संदर्भात वापरले जाते ते .... होय.
    (A) प्रसरण विश्लेषण (ANOVA)
    (B) काय स्क्वेअर-चाचणी
    (C) z-चाचणी
    (D) t-चाचणी

17. लिखित फील्ड नोट्स किंवा प्रतीलेखनामध्ये दिसणारा सामग्री निवडणे, लक्ष केंद्रित करणे, सरलीकृत करणे, अमूर्त करणे आणि बदलणे या प्रक्रियांशी .... संबंधित आहे.
    (A) विश्लेषणात्मक प्रेरण
    (B) त्रिमितीकरण
    (C) सतत तुलना
    (D) सामग्री कपात

www.prepp.in

18. The use of both quantitative and qualitative methods, in combination, provide a better understanding of the research problem and question than either method by itself is called ....
    (A) Action research designs
    (B) Case study
    (C) Mixed methods designs
    (D) Narrative research designs

19. The purpose of .... is to simultaneously collected both quantitative and qualitative data, merge the data and use the results to understand a research problem.
    (A) Convergent mixed methods design
    (B) Exploratory sequential design
    (C) Embedded design
    (D) Multiphase design

20. Providing a rational for the design is the characteristic of ....
    (A) Graded theory designs
    (B) Ethnographic designs
    (C) Narrative research designs
    (D) Mixed methods designs

21. For diagnostic tests, the test-difficulty is ....
    (A) Low
    (B) Moderate
    (C) High
    (D) Very high

18. संख्यात्मक आणि गुणात्मक अशा दोन्ही पद्धतींचा एकत्रितपणे वापर करून, संशोधन समस्या आणि प्रश्न या दोन्ही पद्धतींपेक्षा स्वत:हून अधिक चांगल्या प्रकारे समजून घेण्यास .... असे म्हणतात.
    (A) कृती संशोधन अभिकल्प
    (B) व्यक्ती अभ्यास अभिकल्प
    (C) मिश्र पद्धती अभिकल्प
    (D) कथनात्मक संशोधन अभिकल्प

19. .... चा उद्देश एकाच वेळी संख्यात्मक आणि गुणात्मक दोन्ही सामग्री गोळा करणे, सामग्री विलीन करणे आणि संशोधन समस्या समजून घेण्यासाठी परिणामांचा वापर करणे हा आहे.
    (A) अभिसरण (convergent) मिश्रित पद्धती अभिकल्प
    (B) अन्वेषणात्मक अनुक्रमिक अभिकल्प
    (C) एम्बेडेड अभिकल्प
    (D) मल्टीफेज अभिकल्प

20. अभिकल्पासाठी तर्कसंगत प्रदान करणे हे .... चे वैशिष्ट्य आहे.
    (A) श्रेणीबद्ध सिद्धांत अभिकल्प
    (B) मानववंशशास्त्र (ethnographic) अभिकल्प
    (C) कथनात्मक संशोधन अभिकल्प
    (D) मिश्र पद्धतीची अभिकल्प

21. नैदानिक कसोट्यांची कसोटी-काठिण्यता .... असते.
    (A) निम्न
    (B) मध्यम
    (C) उच्च
    (D) अतिउच्च

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

22. .... emphasizes discrimination among individuals in terms of relative level of learning.
(A) Content Referenced Test
(B) Objective Referenced Test
(C) Criterion Referenced Test
(D) Norms Referenced Test

23. Using .... is an efficient way to assess 'portfolios'.
(A) Oral examinations
(B) Questionnaire
(C) Observation
(D) Rubrics

24. Management and monitoring, assessment of learning needs, collaboration and self-evaluation are components of ....
(A) Self-Directed Learning
(B) Self-Defined Learning
(C) Self-Determined Learning
(D) Self-Derived Learning

25. .... scores are widely used for local norms.
(A) Z-scores
(B) T-scores
(C) Stannine scores
(D) Percentile

22. .... शिक्षणाच्या सापेक्ष पातळीच्या संदर्भात वैयक्तिक भेदभावावर भर देते.
(A) आशय संदर्भ चाचणी
(B) उद्दिष्ट संदर्भ चाचणी
(C) निकष संदर्भ चाचणी
(D) मानदंड संदर्भ चाचणी

23. 'पोर्टफोलिओ'चे मूल्यांकन करण्याचा कार्यक्षम मार्ग म्हणजे .... चा वापर करणे होय.
(A) तोंडी परीक्षा
(B) प्रश्नावली
(C) निरीक्षण
(D) रूब्रिक्स

24. व्यवस्थापन व देखरेख, अध्ययन गरजांचे मूल्यांकन, सहयोग आणि स्वयम्-मूल्यमापन हे .... चे घटक आहेत.
(A) स्व-दिग्दर्शित अध्ययन
(B) स्व-व्याख्यित अध्ययन
(C) स्व-निर्धारित अध्ययन
(D) स्व-व्युत्पन्न अध्ययन

25. .... स्थानिक मानदंडासाठी हे प्राप्तांक फार मोठ्या प्रमाणात उपयोगात आणले जातात.
(A) Z-प्राप्तांक
(B) T-प्राप्तांक
(C) स्टेनाईन प्राप्तांक
(D) शततमक

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

26. Formative evaluation is .... in nature.
    (A) Judgemental not developmental
    (B) Developmental not judgemental
    (C) Judgemental not external
    (D) Developmental not internal

27. Pedagogy is concerned with ....
    (A) Assessment methods
    (B) Teaching methods
    (C) Curriculum
    (D) Content to be taught

28. What is the correct sequence of learning outcomes related to affective domain, from lower to higher level ?
    (*i*) Responding
    (*ii*) Receiving
    (*iii*) Organisation
    (*iv*) Valuing
    (A) (*i*), (*ii*), (*iv*) and (*iii*)
    (B) (*ii*), (*i*), (*iv*) and (*iii*)
    (C) (*i*), (*ii*), (*iii*) and (*iv*)
    (D) (*vi*), (*iii*), (*ii*) and (*i*)

29. According to Galloway's theory, which of the following factors are influencing on non-verbal communication ?
    (*i*) Socio-economic status
    (*ii*) Social life
    (*iii*) Values
    (*iv*) Various language styles
    (*v*) Literacy levels
    (A) (*i*), (*ii*), (*v*)
    (B) (*i*), (*iv*), (*v*)
    (C) (*i*), (*ii*), (*iii*)
    (D) (*i*), (*iv*), (*v*)

26. आकारिक मूल्यमापनाचे स्वरूप ....
    (A) निर्णयात्मक असते, विकासात्मक नसते
    (B) विकासात्मक असते, निर्णयात्मक नसते
    (C) निर्णयात्मक असते, बाह्य नसते
    (D) विकासात्मक असते, अंतर्गत नसते

27. अध्यापनशास्त्र हे .... शी संबंधित आहे.
    (A) मूल्यांकन पद्धती
    (B) अध्यापन पद्धती
    (C) अभ्यासक्रम
    (D) शिकवण्याचा आशय

28. भावात्मक क्षेत्राशी संबंधित अध्ययन निष्पत्तींचा, निम्न स्तर ते उच्च स्तर असा बरोबर क्रम काय आहे ?
    (*i*) प्रतिसाद देणे
    (*ii*) स्वीकारणे
    (*iii*) संघटन
    (*iv*) महत्त्व देणे (Valuing)
    (A) (*i*), (*ii*), (*iv*) आणि (*iii*)
    (B) (*ii*), (*i*), (*iv*) आणि (*iii*)
    (C) (*i*), (*ii*), (*iii*) आणि (*iv*)
    (D) (*vi*), (*iii*), (*ii*) आणि (*i*)

29. गॅलोओ (Galloway)च्या उपपत्तीनुसार, अशाब्दिक संप्रेषणावर खालीलपैकी कोणते घटक प्रभाव पाडत असतात ?
    (*i*) सामाजिक-आर्थिक स्थिती
    (*ii*) सामाजिक जीवन
    (*iii*) मूल्ये
    (*iv*) वैविध्यपूर्ण भाषिक शैली
    (*v*) साक्षरता स्तर
    (A) (*i*), (*ii*), (*v*)
    (B) (*i*), (*iv*), (*v*)
    (C) (*i*), (*ii*), (*iii*)
    (D) (*i*), (*iv*), (*v*)

www.prepp.in

Prepp Your Personal Exams Guide

30. Which type of assessment is most likely to engage students in active-learning ?

(A) Traditional paper-pencil tests

(B) Multiple choice quizzes

(C) Standardized tests

(D) Performance-based tests

31. The great importance of educational technology is in the formulation and development of ....

(A) Learning theories

(B) Teaching theories

(C) Evaluation theories

(D) Media theories

32. According to Bruner, the relation between concept formation and concept attainment is like ....

(A) Concept formation and concept attainment are different terms

(B) Concept formation and concept attainment are not different terms

(C) Concept formation and concept attainment are dependent terms

(D) Concept formation and concept attainment are independent terms

30. कृती-अध्ययनामध्ये, कोणत्या प्रकारच्या मूल्यांकनामुळे विद्यार्थी जास्तीत जास्त गुंतून राहतात ?

(A) पारंपारिक पेपर-पेन्सिल कसोट्या

(B) बहुपर्यायी प्रश्नमंजुषा

(C) प्रमाणित कसोट्या

(D) कामगिरी-आधारित चाचण्या

31. शैक्षणिक तंत्रज्ञानाचे .... च्या निर्मिती व विकासात उच्चतम महत्त्व आहे.

(A) अध्ययन उपपत्ती

(B) अध्यापन उपपत्ती

(C) मूल्यमापन उपपत्ती

(D) माध्यम उपपत्ती

32. ब्रुनरच्या मते, संबोधनिर्मिती व संबोधसंपादन यातील संबंध ...., असा आहे.

(A) संबोधनिर्मिती व संबोधसंपादन या संज्ञेत फरक आहे

(B) संबोधनिर्मिती व संबोधसंपादन या संज्ञेत फरक नाही

(C) संबोधनिर्मिती व संबोधसंपादन या संज्ञा एकमेकांवर अवलंबून आहेत

(D) संबोधनिर्मिती व संबोधसंपादन या संज्ञा एकमेकांवर अवलंबून नाहीत

www.prepp.in

33. Mainly in .... approach combines online delivery of educational content with the best features of classroom interaction and live instruction to personalise learning.
(A) Blended learning
(B) Mobile learning
(C) Cooperative learning
(D) Open learning

34. In the mobile learning approach .... tool is included as a interactive type of learning.
(A) Video
(B) Teleconferncing
(C) News
(D) Podcast lectures

35. According to the five E's of constructivism, to reflect upon new learning is the goal of .... 'E'.
(A) Exploration
(B) Explanation
(C) Elaboration
(D) Evaluation

36. Assistive technology is any .... that helps student work around challenges so they can learn, communicate and function better.
(*i*) Device
(*ii*) Software
(*iii*) Equipment
(A) Only (*i*)
(B) Only (*iii*)
(C) (*i*) and (*ii*)
(D) (*i*), (*ii*) and (*iii*)

33. मुख्यत: .... दृष्टिकोनामध्ये शैक्षणिक आशयाचे ऑनलाईन वितरण, वर्गातील आंतरक्रिया आणि वैयक्तिक अध्ययनासाठी लाईव्ह आंतरक्रिया या सर्वोत्कृष्ट वैशिष्ट्यांसह एकत्रित केले जातात.
(A) मिश्र अध्ययन
(B) मोबाईल अध्ययन
(C) सहकार्यात्मक अध्ययन
(D) मुक्त अध्ययन

34. मोबाईल अध्ययन दृष्टिकोनामध्ये .... हे साधन आंतरक्रियात्मक प्रकारचे अध्ययन म्हणून समाविष्ट केले आहे.
(A) व्हिडिओ
(B) दूरपरिषद
(C) बातम्या
(D) पॉडकास्ट व्याख्यान

35. ज्ञानरचनावादाच्या पाच 'E' नुसार, नवीन अध्ययनावर चिंतन करणे हे .... 'E' चे ध्येय आहे.
(A) शोधन
(B) स्पष्टीकरण
(C) सूक्ष्म तपशील मांडणे
(D) मूल्यमापन

36. साहाय्यक तंत्रज्ञान हे कोणतेही असे .... आहे जे विद्यार्थ्यांना आव्हानांवर काम करण्यास मदत करते जेणेकरून ते संवाद साधने आणि चांगले कार्य करू शकतात.
(*i*) साधन
(*ii*) सॉफ्टवेअर
(*iii*) उपकरणे
(A) फक्त (*i*)
(B) फक्त (*iii*)
(C) (*i*) आणि (*ii*)
(D) (*i*), (*ii*) आणि (*iii*)

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

37. .... facility is provided in the web 2.0.

(*i*) User participation is democratic

(*ii*) Nature of web content is closed

(*iii*) Type of interaction for user is two-way

(*iv*) Reading and writing capability is passive

(*v*) Change of content is dynamic

(A) (*i*), (*ii*) and (*iv*)

(B) (*ii*), (*iii*) and (*iv*)

(C) (*i*), (*iii*) and (*v*)

(D) (*i*), (*iv*) and (*v*)

38. According to Piaget, the concrete reasoning stage of the child is determined at .... age.

(A) 7 to 10 year

(B) 7 to 9 year

(C) 7 to 8 year

(D) 7 to 11 year

39. UGC is made available the opportunity to review the major Indian University Ph.D. thesis through .... portal.

(A) Shodhgangotri

(B) Shodhganga

(C) Shodhsindhu

(D) E-Pathshala

37. वेब 2.0 मध्ये .... ही सुविधा दिलेली आहे.

(*i*) वापरकर्त्याचा सहभाग लोकशाही आहे

(*ii*) वेब आशयाचे स्वरूप बंदिस्त आहे

(*iii*) वापरकर्त्याच्या आंतरक्रियाचा प्रकार द्विमार्गी आहे

(*iv*) वाचन व लेखन सक्षमता निष्क्रिय आहे

(*v*) आशयातील बदल हा गतीशील आहे

(A) (*i*), (*ii*) आणि (*iv*)

(B) (*ii*), (*iii*) आणि (*iv*)

(C) (*i*), (*iii*) आणि (*v*)

(D) (*i*), (*iv*) आणि (*v*)

38. पियाजे यांच्या मते, मुलांची मूर्त-तर्कावस्था .... वर्षापर्यंत होते.

(A) 7 ते 10 वर्ष

(B) 7 ते 9 वर्ष

(C) 7 ते 8 वर्ष

(D) 7 ते 11 वर्ष

39. युजीसी मार्फत भारतातील बहुसंख्य विद्यापीठातील पीएच.डी. शोध निबंधाचा आढावा घेण्याची संधी .... या पोर्टलमार्फत उपलब्ध केली आहे.

(A) शोधगंगोत्री

(B) शोधगंगा

(C) शोधसिंधू

(D) ई-पाठशाळा

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

40. 'A girl learns through social interastions', this sentence is related with .... constructivist learning principle.
   (A) Piaget
   (B) Bruner
   (C) Vygotsky
   (D) Glaserfield

41. In which leadership style, the leader actively seeks out and listens to the opinions of their team members ?
   (A) Laissez-faire
   (B) People-oriented
   (C) Democratic
   (D) Autocratic

42. What are the key characteristics of transactional leaders ?
   (A) Guiding, mentoring and motivating
   (B) Guiding, demonstrating and motivating
   (C) Guiding, mentoring and demonstrating
   (D) Guiding, commanding and motivating

43. What is the term for power derived from status or position in an organisation ?
   (A) Referent
   (B) Legitimate
   (C) Expert
   (D) Reward

40. 'एक मुलगी सामाजिक आंतरक्रियेतून अध्ययन करते' हे विधान .... यांच्या ज्ञानरचनावादी अध्ययन तत्त्वांशी संबंधित आहे.
   (A) पियाजे
   (B) ब्रुनर
   (C) वायगोत्सकी
   (D) ग्लेसरफिल्ड

41. कोणत्या नेतृत्व शैलीत नेता आपल्या गटातील सदस्यांचे मत, मुद्दे आणि कल्पना सक्रियपणे शोधतो आणि ऐकतो ?
   (A) प्रातिनिधिक
   (B) लोकाभिमुख
   (C) लोकशाही
   (D) अधिनायकवादी

42. व्यावहारिक नेत्याची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती ?
   (A) मार्गदर्शन, सदुपदेशन व प्रेरणा देणे
   (B) मार्गदर्शन, दिग्दर्शन व प्रेरणा देणे
   (C) मार्गदर्शन, सदुपदेशन व दिग्दर्शन
   (D) मार्गदर्शन, आदेश देणे व प्रेरणा देणे

43. संघटनेतील पद आणि प्रतिष्ठा यानुसार मिळणारी सत्ता यासाठी कोणती संज्ञा आहे ?
   (A) संदर्भात्मक
   (B) वैध
   (C) योग्यताप्राप्त
   (D) पुरस्कार

www.prepp.in

Prepp Your Personal Exams Guide

44. What are the main characteristics of an effective control system ?

(A) Flexibility, accuracy, timeliness and objectivity

(B) Flexibility, measurability, timeliness and objectivity

(C) Flexibility, accuracy, timeliness and relevance

(D) Flexibility, accuracy, relevance and objectivity

45. In which of the following functions a manager monitors the work performance of workers in his department to determine if the quality of their work is 'up to standard' ?

(A) Planning

(B) Controling

(C) Leading

(D) Organising

46. Which leadership model focuses on the ability and willingness of individual employees ?

(A) Tridimensional Model

(B) Hersey Blanchard Model

(C) Blake and Mouton's Managerial Grid

(D) Fiedler's Contingency Model

44. प्रभावी नियंत्रण प्रणालीची मुख्य वैशिष्ट्ये काय आहेत ?

(A) लवचिकता, अचूकता, वेळेचे पालन आणि वस्तुनिष्ठता

(B) लवचिकता, मोजण्यायोग्य, वेळेचे पालन आणि वस्तुनिष्ठता

(C) लवचिकता, अचूकता, वेळेचे पालन आणि प्रासंगिकता

(D) लवचिकता, अचूकता, प्रासंगिकता आणि वस्तुनिष्ठता

45. आपल्या विभागातील कामगारांचे कार्य अपेक्षित मानांकनानुसार आहे किंवा नाही हे ठरविण्यासाठी व्यवस्थापक जेव्हा लक्ष ठेवून असतो तेव्हा तो कोणत्या कार्यात व्यस्त असतो ?

(A) नियोजन

(B) नियंत्रण

(C) नेतृत्व

(D) संघटन

46. कर्मचाऱ्यांच्या वैयक्तिक स्तरावरील क्षमता आणि इच्छा यावर कोणते नेतृत्व प्रतिमान भर देते ?

(A) त्रिमितीय प्रतिमान

(B) हेर्सी ब्लँचर्ड प्रतिमान

(C) ब्लेक व माऊटोनचे व्यवस्था प्रक्रिया ग्रीड

(D) फिडलरचे कॉन्टीनजेन्सी मॉडेल

www.prepp.in

47. Which of the following is used to identify steps in a process where an error can be prevented before it occurs ?
(A) Just in time
(B) PERT
(C) Poka-Yoke
(D) Cost benefit analysis

48. What is the term for the process of evaluating the best policies to achieve an institution's goals and priorities ?
(A) External Management
(B) Internal Management
(C) Strategic Management
(D) Maintenance Management

49. Who said, "Management is the art of knowing exactly what you want to do and seeing that they do it in the best and cheapest way" ?
(A) F. W. Taylor
(B) F. M. Smith
(C) G. Terry Page
(D) J. B. Thomas

50. The duplication of works and experiments avoided in ....
(A) Decentralized system
(B) Centralized system
(C) Technocratic system
(D) Bureaucratic system

47. एखादी चूक होण्याआधीच तिला प्रतिबंध करण्याच्या प्रक्रियेतील पायऱ्या ठरविण्यासाठी खालीलपैकी काय वापरले जाते ?
(A) जस्ट इन टाईम
(B) PERT
(C) पोका-योके
(D) कॉस्ट बेनिफिट ॲनलिसिस

48. संस्थेची ध्येये आणि प्राधान्यक्रम प्राप्त करण्यासाठी सर्वोत्तम धोरणांचे मूल्यमापन करण्याच्या प्रक्रियेला कोणती संज्ञा आहे ?
(A) बाह्य व्यवस्थापन
(B) आंतरिक व्यवस्थापन
(C) कार्यनिती व्यवस्थापन
(D) नियमनात्मक व्यवस्थापन

49. ''व्यवस्थापन म्हणजे आपल्याला जे काही करावयाचे आहे ते नेमकेपणाने ओळखणे आणि ते सर्वोत्तम व स्वस्त मार्गाने केले जात आहे की नाही ते पाहणे होय'' असे कोणी म्हटले आहे ?
(A) एफ.डब्ल्यू. टेलर
(B) एफ. एम. स्मिथ
(C) जी. टेरी पेज
(D) जे. बी. थॉमस

50. यामध्ये कामांची आणि प्रयोगांची पुनरावृत्ती टाळली जाते :
(A) विकेंद्रित पद्धती
(B) केंद्रित पद्धती
(C) तांत्रिक पद्धती
(D) नोकरशाही पद्धती

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

51. Put the following laws in chronological order :
    (*a*) The Salamanca Declaration
    (*b*) The Bikawo Millennium Framework for Action for Asia and Pacific
    (*c*) The UN Declaration on the Right of Disabled Person
    (*d*) The UN Convention on the Right of Persons with Disabilities
    (A) (*b*) (*d*) (*c*) (*a*)
    (B) (*c*) (*a*) (*b*) (*d*)
    (C) (*c*) (*d*) (*b*) (*a*)
    (D) (*b*) (*d*) (*c*) (*a*)

52. What is the theme of International Day of persons with disabilities 2023 ?
    (A) United in action to rescue and achieve the SDGs for, with and by persons with disabilities
    (B) Transformative solutions for inclusive development. The role of innovation in fuelling an accessible and equitable world
    (C) Achieving good health and well-being for all (SDGs) requires the meaningful participation
    (D) Leadership and participation of persons with disabilities towards an inclusive, accessible and sustainable post COVID-19 world.

51. खालील कायदे कालक्रमानुसार ठेवा :
    (*a*) द सलामांका डिक्लेरेशन
    (*b*) द बिकावो मिलेनिअम फ्रेमवर्क फॉर ॲक्शन फॉर एशिया अँड पॅसिफीक
    (*c*) द युएन डिक्लेरेशन ऑन द राईट ऑफ डिसेबल्ड परसन
    (*d*) द युएन कनवेंशन ऑन द राईट ऑफ परसन विथ डिसॲबीलिटी
    (A) (*b*) (*d*) (*c*) (*a*)
    (B) (*c*) (*a*) (*b*) (*d*)
    (C) (*c*) (*d*) (*b*) (*a*)
    (D) (*b*) (*d*) (*c*) (*a*)

52. जागतिक दिव्यांग दिवस-2023 ची थीम कोणती आहे ?
    (A) अपंग व्यक्तीसाठी, त्यांच्यासह आणि त्यांच्याद्वारे एसडीजीस् सोडविण्यासाठी आणि साध्य करण्यासाठी वृतीत युनाईटेड
    (B) सर्वसमावेशक विकासासाठी परिवर्तनात्मक उपाय : प्रवेशयोग्य आणि जागतिक न्यायास चालना देण्यासाठी नवकल्पनांची भूमिका
    (C) सर्वांसाठी चांगले आरोग्य आणि कल्याण प्राप्त करण्यासाठी अपंग व्यक्तीचा अर्थपूर्ण सहभाग आणि सक्षमीकरण करणे
    (D) कोविड-19 नंतरच्या जगामध्ये सर्वसमावेशक प्रवेशयोग्य आणि शाश्वत काळासाठी अपंग व्यक्तीचे नेतृत्व आणि सहभाग

www.prepp.in

53. Intelligent Quotient of the slow learners ranges from ....
(A) 70-90
(B) 60-90
(C) 50-60
(D) 40-50

54. Which year was celebrated as the International year of disabled person ?
(A) 1989
(B) 1986
(C) 1981
(D) 1990

55. Full form of AAIDD is ....
(A) Australia Association of Intellectual and Developmental Disabilities
(B) American Association of Intellectual and Development Disabilities
(C) American Association of Intelligent and Development Disabilities
(D) Australia Association of Intelligent and Development Disabilities

56. .... is a separate classroom for students with special needs.
(A) Inclusion
(B) Segregation
(C) Exclusion
(D) Integrated

53. मतिमंद अध्ययनार्थीचा बुद्धिमत्ता गुणांक .... या श्रेणीत येतो.
(A) 70-90
(B) 60-90
(C) 50-60
(D) 40-50

54. कोणते वर्ष दिव्यांग व्यक्तीचे आंतरराष्ट्रीय वर्ष म्हणून साजरे केले गेले ?
(A) 1989
(B) 1986
(C) 1981
(D) 1990

55. AAIDD चे पूर्ण रूप .... असे आहे.
(A) ऑस्ट्रेलिया असोशियसन ऑफ इंटेलेक्युअल अॅन्ड डेवलपमेंट डिसअॅबीलिटी
(B) अमेरिकन असोशियसन ऑफ इंटेलेक्युअल अॅन्ड डेवलपमेंट डिसअॅबीलिटी
(C) अमेरिकन असोशियसन ऑफ इंटेलिजन्ट अॅन्ड डेवलपमेंट डिसअॅबीलिटी
(D) ऑस्ट्रेलिया असोशियसन ऑफ इंटेलिजन्ट अॅन्ड डेवलपमेंट डिसअॅबीलिटी

56. विशेष गरजा असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी .... ही वेगळी वर्गखोली आहे.
(A) समावेशन
(B) विलगीकरण
(C) बहिष्करण
(D) एकात्मीकरण

www.prepp.in
Prepp
Your Personal Exams Guide

57. .... is Government of India's flagship program for achievement of Universalization of Elementary Education in a time bound manner.
(A) National Policy of Education
(B) National Curriculum Framework
(C) Sarva Shiksha Abhiyan
(D) Special Education Program

58. Which of the following institutes controlled the special education courses and training programs ?
(A) Rehabilitation Council of India
(B) Medical Council of India
(C) National Council of Teacher Education
(D) Special Education Council of India

59. 'Education of all—in school for all' could be tagline for which of the following ?
(A) Special Education
(B) Cooperative Education
(C) Cohesive Education
(D) Inclusive Education

60. Errors of learners often indicate ....
(A) How they learn
(B) Social-Barrier
(C) The need for mechanical drill
(D) Learning disabilities

57. .... हा प्राथमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण काळबद्ध पद्धतीत पूर्ण करण्यासाठीचा भारत सरकारचा प्रमुख कार्यक्रम आहे.
(A) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण
(B) राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आकृतिबंध
(C) सर्व शिक्षा अभियान
(D) विशेष शिक्षण कार्यक्रम

58. खालीलपैकी कोणती संस्था विशेष शैक्षणिक अभ्यासक्रम व प्रशिक्षण कार्यक्रम नियंत्रित करते ?
(A) भारतीय पुनर्वसन परिषद
(B) भारतीय वैद्यक परिषद
(C) राष्ट्रीय शिक्षक शिक्षण परिषद
(D) भारतीय विशेष शिक्षण परिषद

59. 'सर्वांसाठी शिक्षण—शाळेतील सर्वांसाठी शिक्षण' हे घोषवाक्य खालीलपैकी कोणाचे आहे ?
(A) विशेष शिक्षण
(B) सहकार्ययुक्त शिक्षण
(C) एकत्रित शिक्षण
(D) सर्वसमावेशक शिक्षण

60. अध्ययनार्थ्यांच्या त्रुटी अनेकदा .... हे सूचित करतात.
(A) ते कसे अध्ययन करतात
(B) सामाजिक अडथळे
(C) यांत्रिक सरावाची गरज आहे
(D) अध्ययन अकार्यक्षम

www.prepp.in

61. A small and primary social group is ....
    (A) Family
    (B) Peers
    (C) Cotravellers in a bus
    (D) Whatsapp group

62. In our constitution, the subject of Education is included in concurrent list. It means that ....
    (A) Only union government will pay attention to education
    (B) Only state government will pay attention to education
    (C) The subject of education is the responsibility of both union and state government
    (D) The subject of education is handled only by the President

63. As a part of social transformation .... made efforts in widow re-marriage.
    (A) Swami Vivekananda
    (B) Sri Aurobindo
    (C) Mahatma Gandhi
    (D) Savitribai Phule

64. The idea of .... was borrowed from Gandhiji's Basic Education System and was included in recommendations of Kothari Commission.
    (A) Technical Education
    (B) Work Experience
    (C) Compulsory English
    (D) Religious Education

61. प्राथमिक स्वरूपाचा लहान सामाजिक समूह .... होय.
    (A) कुटुंब
    (B) सहाध्यायी
    (C) बसमधील सहप्रवासी
    (D) व्हाटस्‌अप समूह

62. आपल्या राज्यघटनेमध्ये शिक्षण हा विषय समवर्ती सूचीमध्ये समाविष्ट केला आहे. त्याचा अर्थ असा आहे की ....
    (A) फक्त केंद्र शासन शिक्षणाकडे लक्ष पुरविल
    (B) फक्त राज्य शासन शिक्षणाकडे लक्ष पुरविल
    (C) शिक्षण ही केंद्र व राज्य या दोन्ही शासनांची जबाबदारी आहे
    (D) शिक्षण हा विषय फक्त राष्ट्रपती हाताळू शकतात

63. सामाजिक परिवर्तनाचा एक भाग म्हणून .... यांनी विधवांच्या पुनर्विवाहासाठी प्रयत्न केले.
    (A) स्वामी विवेकानंद
    (B) श्री अरविंद
    (C) महात्मा गांधी
    (D) सावित्रीबाई फुले

64. कोठारी आयोगामध्ये शिफारस केलेली .... ची कल्पना गांधीजींच्या मूलभूत शिक्षण योजनेतून स्वीकारली आहे.
    (A) तांत्रिक शिक्षण
    (B) कार्यानुभव
    (C) अनिवार्य इंग्रजी
    (D) धार्मिक शिक्षण

www.prepp.in
Prepp
Your Personal Exams Guide

65. Rabindranath Tagore founded the following three institutes :
(A) Shantiniketan, Geetanjali, Shikshabhavan
(B) Kalabhavan, Sangeetbhavan, Vidyabhavan
(C) Vidyabhavan, Sriniketan, Vishvabhavan
(D) Shantiniketan, Sriniketan, Vishvabharati

66. In the former period of his life J. Krishnamurthy was concerned with the spiritual institution called ....
(A) Brahmo Samaj
(B) Theosophical Society
(C) Ramkrishna Mission
(D) Arya Samaj

67. As per Sri Aurobindo's idea of Integral Education the last stage of it is ....
(A) Spiritual Education
(B) Yogic Education
(C) Psychic Education
(D) Value Education

68. According to Swami Vivekananda, the education is .... already in man.
(A) Concentration of knowledge
(B) Meditation on the spirit
(C) Manifestation of the spirituality
(D) Manifestation of the perfection

65. रवींद्रनाथ टागोरांनी खालील तीन संस्था स्थापन केल्या :
(A) शांतिनिकेतन, गीतांजली, शिक्षाभवन
(B) कलाभवन, संगीतभवन, विद्याभवन
(C) विद्याभवन, श्रीनिकेतन, विश्वभवन
(D) शांतिनिकेतन, श्रीनिकेतन, विश्वभारती

66. जे. कृष्णमूर्ती हे आपल्या आयुष्यातील प्रारंभीच्या काळात .... या आध्यात्मिक संस्थेशी संबंधित होते.
(A) ब्राह्मो समाज
(B) थिऑसॉफिकल सोसायटी
(C) रामकृष्ण मिशन
(D) आर्य समाज

67. श्री अरविंदांच्या एकरूपात्मक शिक्षणाच्या संकल्पनेनुसार .... हा त्यातील शेवटचा टप्पा होय.
(A) आध्यात्मिक शिक्षण
(B) योगिक शिक्षण
(C) चित्तवृत्ती शिक्षण
(D) मूल्य शिक्षण

68. स्वामी विवेकानंदाच्या मते शिक्षण म्हणजे मानवामध्ये अगोदरच अस्तित्वात असलेल्या .... होय.
(A) ज्ञानाची एकाग्रता
(B) आत्म्यावर ध्यान
(C) आध्यात्मिकतेचे प्रकटीकरण
(D) पूर्णत्वाचे प्रकटीकरण

www.prepp.in

69. The philosophy of naturalism came forward with reaction to ....
(A) Idealism
(B) Realism
(C) Pragmatic
(D) Existentialism

70. According to pragmatic philosophy, the values are ....
(A) Dynamic and absolute
(B) Eternal and relative
(C) Experiential and subjective
(D) Experimental and objective

71. A draft curriculum prepared for preprimary education by a committee, was to be processed for feedback. The most appropriate group of stakeholders is :
(A) Social workers, educationists, politicians
(B) B.Ed. college staff, students, principals
(C) Teacher educators, pediatricians, anganwadi teachers
(D) Teacher educators, anganwadi teachers, learners

69. निसर्गवादाचे तत्त्वज्ञान .... ला प्रतिक्रिया म्हणून पुढे आले.
(A) आदर्शवाद
(B) वास्तववाद
(C) कार्यवाद
(D) अस्तित्त्ववाद

70. कार्यवादी तत्त्वज्ञानानुसार मूल्ये ही .... असतात.
(A) गतिमान आणि निरपेक्ष
(B) सनातन आणि सापेक्ष
(C) अनुभवाधारित आणि व्यक्तिनिष्ठ
(D) प्रायोगिक आणि वस्तुनिष्ठ

71. समितीने पूर्वप्राथमिक शिक्षणासाठी बनविलेल्या अभ्यासक्रम आराखड्याचा परामर्श घेण्यासाठी लाभार्थ्यांचा हा गट अधिक समर्पक आहे :
(A) सामाजिक कार्यकर्ते, शिक्षणतज्ञ, राजकारणी व्यक्ती
(B) बीएड्चा शिक्षकवर्ग, विद्यार्थी, प्राचार्य
(C) शिक्षक प्रशिक्षक, बालरोगतज्ञ, अंगणवाडी शिक्षक
(D) शिक्षक प्रशिक्षक, अंगणवाडी शिक्षक, अध्ययनकर्ते

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

72. In consideration to Indian constitutional provision, admission to Govt. primary shools and Govt. higher educational institutes, the principle adopted is :
    - (A) Equality
    - (B) Equity
    - (C) Equity for primary, equality for higher education
    - (D) Equality for primary, equity for higher education

73. Mudaliar Commission had recommend on :
    - (A) Early childhood education
    - (B) Primary education
    - (C) Secondary education
    - (D) Higher education

74. Kothari Commission emphasize to focus, education for ....
    - (A) Environmental consciousness
    - (B) Art and cultural education
    - (C) Informal education
    - (D) Productivity

75. To reach the target expansion of student enrolment, the Education Commission 1964-66 proposed to have one-third of the student in the institutes by name :
    - (A) Open University
    - (B) Distance Education Institutes
    - (C) Correspondence Education Institute
    - (D) Digital Media Institute

72. भारतीय संविधानातील तरतुदींचा विचार करता शासकीय प्राथमिक शाळेतील व उच्चशिक्षण संस्थातील प्रवेशासाठी हे तत्त्व स्वीकारलेले आहे :
    - (A) समानता
    - (B) समता
    - (C) प्राथमिकसाठी समता, उच्चशिक्षणासाठी समानता
    - (D) प्राथमिकसाठी समानता, उच्चशिक्षणासाठी समता

73. मुदलियार कमिशनने यासंबंधी सुधारणा सुचविल्या आहेत :
    - (A) पूर्व प्राथमिक शिक्षण
    - (B) प्राथमिक शिक्षण
    - (C) माध्यमिक शिक्षण
    - (D) उच्च शिक्षण

74. कोठारी कमिशनने .... शिक्षणाच्या केंद्रीकरणावर भर दिलेला आहे.
    - (A) पर्यावरण जागरूकता
    - (B) कला व संस्कृती शिक्षण
    - (C) अनौपचारिक शिक्षण
    - (D) उत्पादकता

75. विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशाच्या लक्ष्यपूर्तीच्या विस्तारासाठी 1964-66 च्या कमिशनने एक तृतीयांश विद्यार्थ्यांचे प्रवेश पुढील नावाच्या संस्थेतून व्हावेत, असे सुचविले आहे :
    - (A) मुक्त विद्यापीठ
    - (B) दूरस्थ शिक्षण संस्था
    - (C) पत्राद्वारे शिक्षण संस्था
    - (D) डिजिटल माध्यम संस्था

www.prepp.in

Prepp Your Personal Exams Guide

76. The two reports headed by Prof. Yashpal are :
    - (*i*) National Policy on Education-1986
    - (*ii*) National Knowledge Commission
    - (*iii*) National Curriculum Framework-2005
    - (*iv*) Curriculum Framework for Teacher Education
    - (*v*) Renovation and Rejuvenation of Higher Education
    - (A) (*iii*) and (*iv*)
    - (B) (*i*) and (*ii*)
    - (C) (*i*) and (*iii*)
    - (D) (*iii*) and (*v*)

77. Justice Verma Commission reports that the 291 D.Ed. colleges reassured and resulted :
    - (A) Majority were qualifying for recongnition
    - (B) Less than 50 were qualified for recongnition
    - (C) All were fit to disqualify for their recongnition
    - (D) All were fit to be recongnised

78. For secondary teacher education curriculum, which one of the following is proposed as course under foundation area by NCFTE ?
    - (A) Foundation of Psychology and learning
    - (B) Foundation of Philosophy and thinkers
    - (C) Childhood, child adolescence and development of learning
    - (D) Contribution of Indian History of Education

76. प्राध्यापक यशपाल हे दोन अहवालांचे प्रमुख होते ते म्हणजे .... :
    - (*i*) 1986 चे राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण
    - (*ii*) राष्ट्रीय ज्ञान आयोग
    - (*iii*) राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा-2005
    - (*iv*) शिक्षक शिक्षण अभ्यासक्रम आराखडा
    - (*v*) उच्च शिक्षणाचे नुतनीकरण आणि कायाकल्प
    - (A) (*iii*) आणि (*iv*)
    - (B) (*i*) आणि (*ii*)
    - (C) (*i*) आणि (*iii*)
    - (D) (*iii*) आणि (*v*)

77. न्यायमूर्ती वर्मा कमिशनने 291 डी.एड. कॉलेजेसचे पुनर्मूल्यांकन केले त्याच्या परिणाम .... असा झाला.
    - (A) बहुतांशी महाविद्यालये मान्यतेला पात्र होती
    - (B) 50 पेक्षा कमी महाविद्यालये मान्यतेला पात्र होती
    - (C) सर्वच्या सर्व मान्यता देण्यासाठी अपात्र ठरली
    - (D) सर्व महाविद्यालये मान्यता देण्यासाठी पात्र ठरली

78. NCFTE ने माध्यमिक शिक्षक शिक्षण अभ्यास-क्रमात खालीलपैकी कोणता विषय मूलभूत क्षेत्रासाठी म्हणून सुचविला आहे ?
    - (A) मानसशास्त्र व अध्ययनाचे अधिष्ठान
    - (B) तत्त्वज्ञान व तत्त्वज्ञ अधिष्ठान
    - (C) बाल्यावस्था, पौगंडावस्था व अध्ययन विकास
    - (D) भारतीय शिक्षणाच्या इतिहासाचे योगदान

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

79. The NCFTE has observed that the M.A. Education and M.Ed. courses :

(A) both are similar course details

(B) have very distinct curriculum

(C) both are professional in nature

(D) Neither of them are stage specific

80. National Policy of Education-1986 recommended nationalisation through :

(A) ICT based skill development

(B) Technical skill based programme

(C) Agricultural vocational course

(D) Generic vocational courses

81. Rogers while explaining personality, he gives importance to ....

(A) Here and now phenomenon

(B) Futuristic phenomenon

(C) Past phenomenon

(D) Self

82. Hemant has collection of 1200 words, he himself can wear his socks, he himself can eat, then what will be his minimum age ?

(A) One year

(B) Two years

(C) Three and half years

(D) Five years

79. NCFTE चे एम.ए. (शिक्षणशास्त्र) व एम.एड. या दोन्ही कोर्स बाबतचे निरीक्षण पुढीलप्रमाणे आहे :

(A) दोन्ही कोर्सचा तपशील सारखच आहे

(B) त्यांचे अगदी भिन्न अभ्यासक्रम आहेत

(C) दोन्ही कोर्स व्यावसायिक स्वरूपाचे आहेत

(D) दोन्हीपैकी कोणीही विशिष्ट स्तरीय नाही

80. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 1986 मध्ये व्यावसायिक शिक्षण .... या माध्यमातून करावे असे सुचविले आहे.

(A) ICT आधारित कौशल्य विकसन

(B) तांत्रिक कौशल्य विकसन कार्यक्रम

(C) कृषी व्यवसाय कोर्सेस

(D) मूलभूत व्यावसायिक कोर्सेस

81. व्यक्तिमत्त्वाचे स्पष्टीकरण देताना रॉजर्स .... वर भर देतो.

(A) येथे व आत्ता घटना

(B) भविष्यकालीन घटना

(C) भूतकालीन घटना

(D) स्व

82. हेमंतकडे 1200 शब्दांचा संग्रह आहे, तो स्वत:चे मोजे स्वत: घालू शकतो, तो स्वत: खाऊ शकतो, तर त्याचे किमान वय किती असेल ?

(A) एक वर्ष

(B) दोन वर्षे

(C) साडे तीन वर्षे

(D) पाच वर्षे

www.prepp.in

83. Ramesh always in search of Idol, he always criticises traditions, then he belongs to .... stage of development.

(A) Pre-childhood

(B) Post-childhood

(C) Adolescent

(D) Adult

84. Spearman's theory of intelligence may be explained with the following equation :

(A) $I = G + (S_1 + S_2 + S_3 + ... S_n)$

(B) $I = (G + S_1) + (G + S_2) + (G + S_3) + ... (G + S_n)$

(C) $I = [PMA_1 + PMA_2 + PMA_3 + ... PMA_8]$

(D) $I = S_1 + S_2 + S_3 + ... S_n$

where :

G — General factor

S — Specific factor

PMA — Primary mental abilities

85. In information processing theory of intelligence, the following is the last step of information processing :

(A) Decoding

(B) Encoding

(C) Response

(D) Application

83. रमेश नेहमी आदर्शाच्या शोधात असतो, तो नेहमी समाजातील परंपरांची चिकित्सा करतो, तर तो विकासाच्या .... अवस्थेमध्ये असेल.

(A) पूर्व-बाल्यावस्था

(B) उत्तर-बाल्यावस्था

(C) कुमारावस्था

(D) प्रौढावस्था

84. स्पीअरमनची बुद्धिमत्तेविषयीची उपपत्ती ही पुढील समीकरणाने स्पष्ट करता येते :

(A) $I = G + (S_1 + S_2 + S_3 + ... S_n)$

(B) $I = (G + S_1) + (G + S_2) + (G + S_3) + ... (G + S_n)$

(C) $I = [PMA_1 + PMA_2 + PMA_3 + ... PMA_8]$

(D) $I = S_1 + S_2 + S_3 + ... S_n$

जेथे :

G — सामान्य घटक

S — विशेष घटक

PMA — प्राथमिक मानसिक क्षमता

85. बुद्धिमत्तेच्या माहिती प्रक्रियाकरण उपपत्तीमध्ये .... ही माहिती प्रक्रियाकरणातील शेवटची पायरी आहे.

(A) नि:सांकेतिकीकरण

(B) सांकेतिकीकरण

(C) प्रतिसाद

(D) उपयोजन

www.prepp.in

Prepp
Your Personal Exams Guide

86. .... is not the important supportive component for problem solving.

(A) Guide

(B) Motivation

(C) Intelligence

(D) Practice

87. Skinner gives more importance .... in learning.

(A) stimulus

(B) response

(C) process

(D) behaviour

88. .... is not the affecting factor to social learning.

(A) Culture

(B) Social context

(C) Relevance of learner's behaviour

(D) Motivation

89. Brever while defining guidance, he gives importance to ....

(A) self-guidance

(B) interactions with others

(C) purpose

(D) adjustment

90. Which of the following statements is wrong in respect to counselling ?

(A) Counselling is interactive process

(B) Counselling is meaningful process

(C) In counselling there is no need of face to face interaction

(D) Purpose of counselling is to solve the problems of counsellee

86. समस्या निराकरणासाठी .... हा घटक महत्त्वपूर्ण साहाय्यक घटक असत नाही.

(A) मार्गदर्शक

(B) प्रेरणा

(C) बुद्धिमत्ता

(D) सराव

87. स्किनर अध्ययनामध्ये .... ला अधिक महत्त्व देतो.

(A) चेतक

(B) प्रतिसाद

(C) प्रक्रिया

(D) वर्तन

88. .... हा सामाजिक अध्ययनावर परिणाम करणारा घटक नाही.

(A) संस्कृती

(B) सामाजिक संदर्भ

(C) अध्ययनकर्त्याच्या वर्तनाची समर्पकता

(D) प्रेरणा

89. ब्रीवर मार्गदर्शनाची व्याख्या करताना .... ला महत्त्व देतात.

(A) स्व-मार्गदर्शन

(B) इतरांशीच्या आंतरक्रिया

(C) हेतू

(D) समायोजन

90. समुपदेशनाच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान असत्य आहे ?

(A) समुपदेशन आंतरक्रियात्मक प्रक्रिया आहे

(B) समुपदेशन ही अर्थपूर्ण प्रक्रिया आहे

(C) समुपदेशनामध्ये समोरासमोरच्या आंतर-क्रियेची आवश्यकता नसते

(D) समुपदेशनाचा हेतू सल्लार्थीची समस्या सोडविणे हा असतो

www.prepp.in

Prepp Your Personal Exams Guide

91. According to the National Education Policy 2020, the work of National Mission for Mentoring (NMM) for the professional development of teachers will be done through which organization ?
    (A) NCERT
    (B) IUCTE
    (C) UGC
    (D) NCTE

92. Which of the following is not advantage of Computer Assisted Instruction (CAI) :
    (A) Computers are absolutely impartial
    (B) Self-pacing is impossible if the tutorial mode is used
    (C) Higher cognitive abilities are achievable with the right mode
    (D) CAI is instructor independent

93. Which was the main reason that Diploma in Higher Education (DHE) course for teachers at higher secondary level was discontinued in 1985 by the Government of Maharashtra ?
    (A) The aim of higher secondary level education is not achieved through this course
    (B) This is postal course
    (C) No new teaching methods are used in this course
    (D) The curriculum is not enough to improve the quality of teachers at the higher secondary level

91. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020 नुसार शिक्षकांच्या व्यावसायिक विकासासाठी नॅशनल मिशन फॉर मेंटॉरिंग (NMM) चे काम कोणत्या संस्थेमार्फत केले जाईल ?
    (A) NCERT
    (B) IUCTE
    (C) UGC
    (D) NCTE

92. खालीलपैकी कोणता संगणक साहाय्यक अनुदेशन (CAI) चा फायदा नाही :
    (A) संगणक पूर्णपणे निष्पक्ष असतात
    (B) ट्यूटोरियल मोड वापरल्यास सेल्फ-पेसिंग अशक्य आहे
    (C) उच्च बोधात्मक क्षमता योग्य पद्धतीने साध्य करता येतात
    (D) CAI स्वतंत्र प्रशिक्षक आहे

93. उच्च माध्यमिक स्तरावरील शिक्षकांसाठी डिप्लोमा इन हायर एज्युकेशन (DHE) हा अभ्यासक्रम 1985 मध्ये महाराष्ट्र सरकारने कोणत्या मुख्य कारणासाठी बंद केला ?
    (A) या अभ्यासक्रमाद्वारे उच्च माध्यमिक स्तरावरील शिक्षणाचे उद्दिष्ट साध्य होत नाहीत
    (B) हा पत्राद्वारे अभ्यासक्रम आहे
    (C) या अभ्यासक्रमात कोणत्याही नवीन शिकवण्याच्या पद्धती वापरल्या जात नाहीत
    (D) उच्च माध्यमिक स्तरावरील शिक्षकांची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी अभ्यासक्रम पुरेसा नाही

www.prepp.in

Prepp Your Personal Exams Guide

94. In case of derecognition of a College of Education in the State of Maharashtra, they should appeal to which of the following NCTE offices ?

(A) Eastern Regional Committee

(B) Western Regional Committee

(C) Northern Regional Committee

(D) Southern Regional Committee

95. In which years the in-service teacher education programme, Programme of Mass Orientation of School Teachers (PMOST) was implemented ?

(A) 1986-90

(B) 1987-90

(C) 1985-90

(D) 1984-90

96. Under which in-service teacher training Operation Blackboard materials provided to primary school teachers ?

(A) SOPT

(B) MOST

(C) DPEP

(D) IIPCAT

97. Which of the following component is related to respect of component of ethical standards in teaching profession ?

(A) Honesty

(B) Fair mindedness

(C) Interest

(D) Moral Action

94. महाराष्ट्र राज्यातील शिक्षण महाविद्यालयाची मान्यता रद्द झाल्यास, त्यांनी खालीलपैकी कोणत्या NCTE कार्यालयाकडे अपील करावे ?

(A) पूर्व प्रादेशिक समिती

(B) पश्चिम प्रादेशिक समिती

(C) उत्तर प्रादेशिक समिती

(D) दक्षिण प्रादेशिक समिती

95. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षण कार्यक्रम, शाळेतील शिक्षकांचे जनभिमुखता कार्यक्रम (PMOST) कोणत्या वर्षांमध्ये राबविण्यात आला ?

(A) 1986-90

(B) 1987-90

(C) 1985-90

(D) 1984-90

96. कोणत्या सेवांतर्गत शिक्षक प्रशिक्षणांतर्गत प्राथमिक शाळेतील शिक्षकांना ऑपरेशन ब्लॅकबोर्ड साहित्य प्रदान करण्यात आले ?

(A) SOPT

(B) MOST

(C) DPEP

(D) IIPCAT

97. खालीलपैकी कोणता घटक अध्यापन व्यवसायातील नैतिक मानांकनाच्या घटकाच्या आदराशी संबंधित आहे ?

(A) प्रामाणिकपणा

(B) निष्पक्ष मानसिकता

(C) अभिरुची

(D) नैतिक कृती

www.prepp.in
Prepp Your Personal Exams Guide

98. What are the key attributes of Professional code of ethics ?

(*i*) Confidentiality

(*ii*) Interest

(*iii*) Loyalty

(*iv*) Emotional wellness

(A) (*i*), (*ii*), (*iii*)

(B) (*ii*), (*iii*), (*iv*)

(C) (*i*), (*iii*)

(D) (*i*), (*iv*)

99. Who recommended that only graduates with three years' experience to be admitted to M.Ed. course ?

(A) Yashpal committee

(B) Education Commission reports 1964-66

(C) University Grants Commission reports 1960s

(D) Chattopadhyaya committee 1983-85

100. Under Sarva Shiksha Abhiyan, in-service training for in-service teachers was for .... days while induction training for newly recruited teachers was for .... days.

(A) 10 and 20

(B) 20 and 28

(C) 14 and 28

(D) 20 and 30

98. प्रोफेशनल कोड ऑफ एथिक्सचे मुख्य गुणधर्म काय आहे ?

(*i*) गोपनीयता

(*ii*) अभिरुची

(*iii*) निष्ठा

(*iv*) भावनिक कल्याण

(A) (*i*), (*ii*), (*iii*)

(B) (*ii*), (*iii*), (*iv*)

(C) (*i*), (*iii*)

(D) (*i*), (*iv*)

99. केवळ तीन वर्षांचा अनुभव असलेल्या पदवीधरांनाच एम.एड. अभ्यासक्रमात प्रवेश घेण्याची शिफारस कोणी केली ?

(A) यशपाल समिती

(B) शिक्षण आयोगाचा अहवाल 1964-66

(C) विद्यापीठ अनुदान आयोग अहवाल 1960

(D) चट्टोपाध्याय समिती 1983-85

100. सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत, सेवांतर्गत शिक्षकांसाठी सेवांतर्गत प्रशिक्षण .... दिवसांसाठी होते तर नव्याने भरती झालेल्या शिक्षकांसाठी इंडक्शन प्रशिक्षण .... दिवसांसाठी होते.

(A) 10 आणि 20

(B) 20 आणि 28

(C) 14 आणि 28

(D) 20 आणि 30

www.prepp.in

ROUGH WORK